

การเรียนรู้ที่จะอยู่กับโรค Covid-19

วาสนา ทิพย์โอสถ

ห้องผ่าตัดสูติศาสตร์-นรีเวชวิทยา งานการพยาบาลผ่าตัด

สถานการณ์การเกิดโรคระบาด Covid-19 ส่งผลกระทบในวงกว้างมากมายหลายด้าน ในทุกภาคส่วนของประเทศไทย ทั้งทางด้านเศรษฐกิจการท่องเที่ยว ต้องป้องกันการระบาดของโรคจากผู้เดินทางเข้าราชอาณาจักรโดยการปิดสนามบินและงดการเดินทางระหว่างประเทศ ด้านการค้าและบริการ มีการกำหนดกฎเกณฑ์ควบคุมช่วงเวลาการให้บริการของร้านค้าร้านอาหารและแหล่งบันเทิงต่างๆ จนหลายกิจการขาดทุนต้องปิดร้าน ปิดสถานบริการลง เมื่อไม่มีการจ้างงานจึงส่งผลให้ผู้คนขาดรายได้ และมีผู้คนตกงานเป็นจำนวนมาก ทางด้านการศึกษาการเรียนการสอนของครูอาจารย์ต้องใช้วิธี online เข้ามาแทนการเรียนการสอนที่โรงเรียนหรือมหาวิทยาลัยแบบเดิม “ชีวิตความเป็นอยู่ของทุกคนทุกอาชีพต้องเปลี่ยนแปลงต้องปรับตามสถานการณ์การระบาดของโรค Covid-19 ตัวฉันเองเป็นบุคลากรทางการแพทย์ที่ทำงานในห้องผ่าตัดก็ได้รับผลกระทบโดยตรงเช่นกัน”

ทางด้านการสาธารณสุข สถานการณ์การเกิดโรคระบาด Covid-19 ส่งผลให้เกิดการระบาดติดเชื้อในวงกว้างของประชาชนทั่วทั้งประเทศ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข จึงต้องเข้ามามีบทบาทสำคัญในการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อ Covid-19 ประชาชนที่ป่วยต้องได้รับการดูแลรักษาอย่างทันท่วงทีและมีประสิทธิภาพ ลดอัตราการเสียชีวิตของผู้ป่วย Covid-19 ให้น้อยที่สุด กระทรวงสาธารณสุขและสถาบันทางการแพทย์ต่างๆ รวมทั้งโรงพยาบาลที่ฉันทำงานอยู่ ต่างก็เร่งรณรงค์การฉีดวัคซีนให้กับบุคลากรและประชาชนทุกกลุ่ม เพื่อช่วยสร้างภูมิคุ้มกัน และช่วยลดระดับความรุนแรงของโรคให้ลดน้อยลง (หากบุคลากรนั้นติดเชื้อ Covid-19 ในภายหลัง) “ซึ่งฉันก็เป็นบุคคลหนึ่งที่ได้ลงไปช่วยงาน ที่ศูนย์ฉีดวัคซีน ช่วยงานแจ้งผล lab ส่งไปรับรองแพทย์ ช่วยงานที่ ARIC งานเจอแจกจบ และ งาน Home Isolation ที่คณะ ขอความร่วมมือจากบุคลากรทุกหน่วยงาน”

โรค Covid-19 เป็นโรคที่ไม่เคยพบมาก่อน เป็นโรคอุบัติใหม่ สามารถแพร่กระจายเชื้อได้จากละอองฝอยจากระบบทางเดินหายใจของผู้ป่วย ทั้งจากการไอ จาม (หรือจากฟุ้งกระจายของละอองฝอยจากการใส่ท่อช่วยหายใจขณะทำการผ่าตัด) ซึ่งหากร่างกายของเราสูดดมเข้าไป จะสามารถรับเชื้อ Covid-19 เข้าสู่ร่างกายได้ แม้ผู้ติดเชื้อส่วนใหญ่ จะไม่มีอาการแสดง หรือแสดงอาการเพียงเล็กน้อย หากมีการไอ จาม น้ำลาย น้ำมูก มีสัมผัสเชื้อไปสู่ในสิ่งแวดล้อม และเมื่อเราไปสัมผัสสิ่งแวดล้อมหรือพื้นผิวนั้น แล้วเอามือ มาจับตา จมูก หรือปาก ก็จะทำให้เราได้รับเชื้อ Covid-19 นั้นเข้าสู่ร่างกายได้ทันที “การทำงานในห้องผ่าตัดของฉัน จึงมีความเสี่ยงที่จะสัมผัสเชื้อ ทั้งจากละอองฝอยจากระบบทางเดินหายใจของผู้ป่วย จากผู้ป่วยทั้งที่มีอาการ หรือไม่มีอาการและจากพื้นผิวสัมผัสต่างๆ ขณะให้บริการผ่าตัดผู้ป่วย Covid-19” ห้องผ่าตัดสูติศาสตร์-นรีเวชวิทยา ให้บริการผ่าตัดคลอดหญิงตั้งครรภ์ (ถึงแม้ว่าจะติดเชื้อ Covid-19 อยู่ก็ตาม) ซึ่งพบว่าหญิงตั้งครรภ์มักจะมีข้อบ่งชี้เร่งด่วนที่จำเป็นต้องเข้ารับบริการผ่าตัดฉุกเฉิน (emergency case) เพื่อให้เกิดความปลอดภัยทั้งต่อตัวมารดาและทารกในครรภ์ “การผ่าตัดคลอดหญิงตั้งครรภ์ Covid-19 จึงเป็นเหตุการณ์ประจำที่ฉันพบในห้องผ่าตัดสูติ-นรีเวช ที่ฉันทำงานอยู่”

ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อ Covid-19 การทำงานในห้องผ่าตัด หน่วยงานได้เน้นในประเด็นสำคัญ คือ การป้องกันและการควบคุมการแพร่กระจายเชื้อ โดยหน่วยงานของฉันให้ความสำคัญกับความปลอดภัยของบุคลากรทุกระดับ มีการรณรงค์จัดการอบรม “ให้บุคลากรได้รับความรู้ เกิดความเข้าใจ สามารถเลือกใช้ชุดอุปกรณ์ป้องกันตนเอง Personal Protective Equipment (PPE) ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม มีการสาธิตและทดลองปฏิบัติ ใส่-ถอด ชุด PPE ตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง” การสวมใส่-ถอด ชุด PPE ให้กับบุคลากรทุกระดับ ทั้งสูติแพทย์ กุมารแพทย์ พยาบาล และพนักงานห้องผ่าตัด เพื่อให้บุคลากรในหน่วยงานและสหสาขาวิชาชีพให้บริการผ่าตัดผู้ป่วย Covid-19 สามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง ไปในแนวทางเดียวกัน “โดยมีเป้าหมาย คือ ความปลอดภัยของผู้ป่วยและบุคลากร Patient and Personnel Safety (2P safety) ทั้งยังป้องกันและควบคุมการแพร่กระจายเชื้อ Covid-19 แก่ผู้ปฏิบัติรอบข้างที่ใช้พื้นที่ร่วมกัน และป้องกันการแพร่กระจายเชื้อสู่พื้นผิวสัมผัสและสิ่งแวดล้อมอีกด้วย”

หลังอบรม การฝึกปฏิบัติ การสวมใส่-ถอด ชุดอุปกรณ์ป้องกันตนเอง (PPE) ให้กับทุกกลุ่มบุคลากร หัวหน้าได้มีการชี้แจงทบทวนบทบาทหน้าที่ของแต่ละคนในทีม เพื่อให้เกิดความพร้อมในการให้บริการผ่าตัดผู้ป่วย Covid-19 อย่างต่อเนื่องอยู่เสมอ “ฉันยังนึกย้อนไปถึงวันแรกที่ทีมของฉันต้องทำผ่าตัดผู้ป่วยคลอด Covid-19 ฉันมีแต่ความกลัว ตื่นเต้นและวิตกกังวล ทำงานไปก็เฝ้าครุ่นคิดและกลัวขมดอยู่ตลอดเวลา ฉันกลัวว่าฉันจะติดเชื้อจากผู้ป่วย กลัวว่าฉันจะทำผิดวิธี ไม่ถูกหลักการ กลัวว่าฉันจะทำให้เกิดการปนเปื้อนเชื้อหรือไม่ ความกลัวทำให้ฉันยังตั้งใจ รวมทั้งทุก คนในทีมที่ใส่ใจและคอยช่วยสอดส่องดูแลซึ่งกันและกัน ทำให้การผ่าตัดในวันนั้นผ่านไปอย่างราบรื่นถูกต้องทุกขั้นตอน” ซึ่งฉันคิดว่าทุกคนหากต้องทำอะไรเป็นครั้งแรกโดยที่ไม่เคยทำมาก่อนและเหตุการณ์นั้นสำคัญและมีความเสี่ยงสูง คงต้องมีความรู้สึกกลัว และกังวลเกิดขึ้นอย่างแน่นอน (ไม่มากก็น้อย)

จนถึงวันนี้ เหตุการณ์ผ่านไป 2 ปี ฉันไม่เพียงแต่สามารถเลือกใช้ชุดอุปกรณ์ป้องกันตนเอง (PPE) สวมใส่ และถอดชุด PPE ในการผ่าตัดผู้ป่วย Covid-19 ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ฉันยังสามารถให้คำแนะนำและช่วยเหลือบุคลากรรุ่นน้อง บุคลากรใหม่ที่มาปฏิบัติงาน รวมถึงช่วยสอดส่องและให้ความช่วยเหลือบุคลากรสหสาขาทุกคนในทีมด้วย ฉันสามารถรับ-ส่งผู้ป่วย Covid-19 ได้อย่างถูกวิธี จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ทางการแพทย์ได้อย่างเหมาะสม รับผิดชอบและปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์ บริหารจัดการเครื่องมือหลังผ่าตัดเพื่อนำส่งหน่วย CSSD ประสานงานกับฝ่ายอาคารสถานที่ นำส่งชิ้นเนื้อทางพยาธิวิทยาได้อย่างถูกต้อง ทำความสะอาดห้องผ่าตัด บริหารจัดการเครื่องมือและขยะได้อย่างถูกต้องตามหลักการควบคุมและป้องกันการแพร่กระจายเชื้อของโรงพยาบาล ฉันเรียนรู้ว่า “ในการผ่าตัดผู้ป่วย Covid-19 ที่ฉันทำได้ทั้งหมดนี้ เกิดจากการใส่ใจ การตั้งใจในการทำงาน การมีสติอยู่กับงานที่ทำ การฝึกปฏิบัติจนเกิดความชำนาญ การนำทฤษฎีและองค์ความรู้ต่างๆ มาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน ทุกการเรียนรู้ ทุกวันเวลาที่ผ่านไป จะช่วยพัฒนา ช่วยสร้างสมประสบการณ์ ให้ฉันปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง เพื่อให้ผู้ป่วยได้รับการบริการผ่าตัดอย่างปลอดภัย นอกจากนั้น ความสามัคคีในองค์กร การดูแลช่วยเหลือกันในทีมผ่าตัด ก็เป็นส่วนสำคัญให้บุคลากรในทีมและเจ้าหน้าที่ทุกคนปลอดภัยด้วยเช่นกัน”